

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีlixoในหมู่บ้านlixoแม่แตะ ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้นำเสนอมาตั้งแต่บทที่ 1 – บทที่ 4 นั้น สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยและมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การยอมรับบทบาททางการเมืองในชุมชนของผู้นำสตรีlixoในหมู่บ้านlixoแม่แตะ ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณ โดยในการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีการเตรียมคำถามล่วงหน้าและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทำการทำการสัมภาษณ์ผู้นำสตรีที่มีบทบาทและมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในทางการเมืองภายในชุมชนชาวlixoหมู่บ้านแม่แตะ จำนวน 4 คน ได้แก่ 1) คุณมยุรา เลาชัยปา กรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน (อสม.) และเป็นเลขาของกลุ่มแม่บ้านแม่แตะ 2) คุณอะหมี่มะ วงศ์รัตนมัจฉา ประธานกลุ่มแม่บ้าน และเป็นอาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน (อสม.) 3) คุณครุณี นิบุญท่า ครูพี่เลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่แตะ อาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน (อสม.) และเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้าน และ 4) คุณป้ามะ วงศ์รัตนมัจฉา สตรีผู้นำอาวุโส และเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมก่อตั้งหมู่บ้านแม่แตะจึงเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในชุมชน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามโดยสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรจำนวน 50 คน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองในชุมชนของผู้นำสตรีlixo
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและพัฒนาชุมชนของผู้นำสตรีlixo
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาบทบาททางการเมืองของสตรีlixoในชุมชน

จากสมมติฐานในการศึกษาว่า “ความสามารถของผู้นำสตรีlixoไปสู่การยอมรับบทบาททางการเมือง” จากการศึกษาพบว่าสมาชิกในชุมชนยังไม่ให้การยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีlixoเท่าผู้นำที่เป็นชาย ถึงแม้ว่าผู้นำสตรีlixoจะมีบทบาททางการเมืองในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะบทบาทในช่วงที่มีการจัดการเลือกตั้ง ผู้นำสตรีlixoจะเป็นผู้ที่สามารถให้ความรู้ในการใช้สิทธิเลือกตั้งแก่ชาวบ้านและแนะนำตัวผู้สมัครเพื่อให้ชาวบ้านตัดสินใจเลือกตามความพอใจ นอกจากนั้น ยังมีบทบาทในการทำประชาสัมพันธ์และจัดทำโครงการพัฒนาภายใน

หมู่บ้านร่วมกับองค์กรท้องถิ่นก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี โดยส่วนใหญ่บทบาทในการสนองตอบต่อความต้องการของสังคมของผู้นำสตรีมักเป็นไปในด้านการให้บริการหรือการอำนวยความสะดวกในการบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน การแจกจ่ายยา การบำบัดยาเสพติด รวมทั้งการนำตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลและดำเนินการด้านเอกสาร และทำบัตรทอง ตลอดจนการเป็นล่ามแปลภาษาไทยให้แก่ชาวบ้าน และการจัดอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพเสริม เหล่านี้ล้วนเป็นบทบาทของผู้ปฏิบัติมากกว่าผู้สั่งการ

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากผู้นำสตรีลือชอบ้านแม่เตะยังมีบทบาทและความสามารถในการด้านต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอต่อการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในหมู่บ้าน นอกจากนี้ บริบททางด้านวัฒนธรรมและจารีตประเพณีที่มีอิทธิพลต่อระบบความคิด ความเชื่อของคนลือชอยังส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับในตัวผู้นำสตรีอีกประการหนึ่ง

อย่างไรก็ดี จากการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีส่วนผลักดันและเป็นแรงจูงใจให้ผู้นำสตรีลือชอมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนมี 3 ประการคือ

ประการแรก คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากชาวบ้านในหมู่บ้านลือชอแม่เตะประสบกับปัญหาความยากจน และการมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและธนาคารเพื่อการเกษตร ผู้นำสตรีจึงมีความต้องการให้ความช่วยเหลือแบ่งเบาภาระส่วนนี้ โดยการเสนอทางเลือกแก่ชาวบ้านในการประกอบอาชีพเสริมจากความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมา

ประการที่สอง คือ ปัจจัยทางด้านสังคม ผู้นำสตรีลือชอทุกคนล้วนมาจากครอบครัวที่ประสบปัญหาความยากจนในอดีต ทำให้มีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมากนัก และถูกกีดกันไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างของชุมชน จึงเกิดแรงกระตุ้นที่ต้องการพัฒนาตัวเองให้ทัดเทียมกับผู้ชาย และด้วยการสนับสนุนจากครอบครัว ที่ถือเป็นกำลังใจที่สำคัญต่อผู้นำสตรีในการทำงานเพื่อส่วนรวม

ประการที่สาม คือ ปัจจัยทางการเมือง ความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง รวมทั้ง ต้องการให้ความคิดเห็นของตนเองถูกรับฟังจากคนในสังคม รวมทั้งเล็งเห็นประโยชน์จากการมีตำแหน่งทางการเมืองโดยการเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรปกครองท้องถิ่น สังคมและผู้ชายจึงจะให้การยอมรับและสนับสนุนมากขึ้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่น่าสนใจและน่ายินดีที่ผู้หญิงมีความกล้าที่จะทำสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมของตน

สำหรับลักษณะของผู้นำสตรีลือชอในจากชุมชนในบริบทของสังคมลือชอที่มีขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีที่เคร่งครัด จากการวิจัยพบว่ามี 4 ประการดังนี้คือ

ประการแรก คือ เป็นสตรีที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของชุมชน รับรู้และทราบความต้องการของคนภายในชุมชน อย่างไรก็ดี ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่ชาวบ้านให้ความสำคัญ ผู้นำสตรีในหมู่บ้านโดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมากนัก ส่วนสตรีที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีก็ไม่มีวุฒิภาวะและประสบการณ์พอที่จะเป็นผู้นำได้

ประการที่สอง คือ บุคลิกภาพส่วนตัว ผู้นำสตรีลือชอทุกคนในหมู่บ้านลือชอแม่แต่มิบุคลิกที่คล่องแคล่วและมีความขยันขันแข็งในการทำงาน มีความกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และมีความมั่นใจในตัวเอง

ประการที่สาม คือ ต้องมีสถานภาพแต่งงาน ซึ่งลือชอถือว่าการทำงานเป็นการเปลี่ยนสถานภาพจากการเป็นเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ดังนั้นถึงแม้ว่าผู้นำสตรีจะมีอายุน้อย แต่หากมีสถานภาพแต่งงานก็จะได้รับการยอมรับในสังคม ส่วนผู้ที่มีความสามารถและมีความพร้อมทุกประการ อาทิเช่น ระดับการศึกษา ฐานะทางการเงินและความรู้ แต่หากไม่มีสถานภาพการแต่งงาน สตรีผู้นั้นจะไม่ได้ถูกรับฟังความเห็นจากชาวบ้าน โดยเฉพาะผู้อาวุโส หรือคนเฒ่าคนแก่ภายในหมู่บ้านแต่อย่างใด

และประการที่สี่ คือ จะต้องเป็นสตรีที่มีการวางตัวที่เหมาะสม ตามหลักจารีตประเพณี ไม่มีความประพฤติที่ต่ำทราม หรือเคยทำให้นุภาพการเสื่อมเสียชื่อเสียงและเสียเกียรติ (มี โค) สำหรับการสูบบุหรี่ หรือ ดื่มสุรา ไม่ถือเป็นข้อเสียของการวางตัวที่ไม่เหมาะสมของผู้นำสตรี แต่เป็นความรู้สึกละอายใจของบุคคลของผู้ที่ปฏิสัมพันธ์กับตัวผู้นำสตรีเอง

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำสตรีลือชอสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

ประการแรก คือ ระบบคิดที่ผู้ชายเป็นใหญ่ในสังคมที่ยังมีอิทธิพลครอบงำความคิด ความเชื่อ และกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่แฝงตัวอยู่ในกรอบจารีตประเพณี โดยการกำหนดบทบาททางเพศของชายหญิงลือชอ รวมทั้ง ตำแหน่งทางการเมืองที่จำกัดและสงวนไว้เพียงเพื่อบุคคลชั้นนำในหมู่บ้านที่เป็นผู้ชายเท่านั้น ทำให้โอกาสในการแข่งขันทางการเมืองในระดับท้องถิ่นจึงมีให้เห็นเพียงริบหรี่ เพราะการกีดกันทางเพศยังมีให้เห็นอยู่

ประการที่สอง คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้นำสตรีเอง อาทิเช่น ระดับการศึกษาที่ไม่สูงมากนัก ทำให้มีศักยภาพที่ไม่เพียงพอต่องานบางอย่าง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง ในการตัดสินใจทำอะไรจึงไม่เด็ดขาด และไม่กล้ารับผิดชอบต่อผลเสียที่จะเกิดขึ้น การดำเนินกิจกรรมบางอย่างจึงไม่ได้รับความเชื่อถือจากเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ลักษณะบุคลิกภาพส่วนบุคคล รวมทั้งลักษณะนิสัยส่วนตัวของผู้หญิง เช่น การนินทา จู้จู้จิกจิก จีบ่น เป็นต้น อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความไม่น่าเชื่อถือในสายตาผู้อื่น

ส่วนแนวทางการพัฒนาบทบาททางการเมืองของสตรีลือชอในชุมชน คือ ผู้หญิงควรมีจิตสำนึกที่จะพัฒนาศักยภาพของตนในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ระดับการศึกษา ความสามารถทางการบริหาร และการจัดการ การติดตามข่าวสารข้อมูล เหตุการณ์บ้านเมือง และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ นอกจากนี้ คนในสังคมควรจะเปิดใจกว้างมากขึ้น เปลี่ยนมุมมองต่อการแสดงบทบาทของผู้หญิงใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ผู้หญิงแสดงการมีส่วนร่วมในตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับชุมชนและในระดับท้องถิ่นด้วย ส่วนรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องควรจะหันมาสนใจและให้ความสำคัญต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้หญิง ในการจัดบริหารและร่วมจัดสรรทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยการผลักดันการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการพัฒนา ที่คำนึงถึงความแตกต่างในชุมชน และมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ เพื่อเป็นการปลดปล่อยผู้หญิงจากการถูกกดขี่ภายใต้ระบบวิถีแบบชายเป็นใหญ่ เพราะผู้หญิงเป็นประชากรจำนวนครึ่งหนึ่งในสังคมเช่นเดียวกัน เพื่อให้ผู้นำสตรีสามารถแสดงบทบาทได้อย่างมีอิสระ ที่ไม่ได้เอื้อประโยชน์ให้แก่เฉพาะผู้ชายเป็นหลัก

การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างเพศของลือชอจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำเป็นอันดับแรก หากต้องการจะสร้างความเท่าเทียมและความเป็นธรรมทางเพศขึ้นมาในสังคม ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ยากมากในการปรับเปลี่ยนความคาดหวังของครอบครัวและสังคมที่มีต่อบทบาทของผู้หญิง ดังนั้นการสร้างเงื่อนไขให้เกิดการยอมรับการปรับเปลี่ยนบทบาทชายหญิง จึงต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก เพื่อเปิดพื้นที่ทางสังคมการเมืองให้แก่ผู้หญิงในบางด้าน ร่วมกับความพยายามในการจัดเงื่อนไขอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะปิดกั้นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงให้มากที่สุด

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีลือชอในหมู่บ้านลือชอแม่แตะ ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่” ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น ทำให้เห็นปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการแสดงออกในการมีบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีบางประการ ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยพอจะสรุปถึงข้อเสนอแนะบางประการ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้บ้าง ดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้ผู้หญิงได้รับการศึกษาอบรมมากขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ นอกจากนี้ ควรเปลี่ยนมุมมองในด้านการศึกษาของเด็กผู้หญิง ว่าการศึกษาไม่ใช่เรื่องที่สงวนไว้สำหรับผู้หญิงที่มีฐานะดีเท่านั้น ผู้หญิงทุกคนมีโอกาสรับการศึกษาหากต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

2. ควรส่งเสริมให้ผู้หญิงและผู้ชายทำงานร่วมกัน ผู้ชายควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับฟังความคิดเห็นของผู้หญิง การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงความสามารถและพิสูจน์ตัวเอง นั้นควรเป็นความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกทุกคนในชุมชน เพื่อให้ผู้หญิงได้ใช้ศักยภาพของตนเองช่วยจัดสรรทรัพยากรของชุมชนเพื่อผู้หญิงมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น

3. ผู้นำสตรีควรที่จะติดตามข่าวสารข้อมูล เหตุการณ์บ้านเมือง และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้นำสตรีโดยตรง มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองต่อสมาชิกในชุมชนในทางบวก

4. การสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นสิ่งที่ผู้หญิงควรทำและควรมีร่วมกับผู้ชาย ถึงแม้ว่าการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศจะยังมีอยู่ในสังคมทุกสังคม โดยเฉพาะในสังคมลัทธิที่ผู้หญิงต้องเผชิญหน้าและต่อสู้ต่อไป การสร้างจิตสำนึกเพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางความคิดของบุคคลน่าจะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาลัทธิสตรีในสังคมลัทธิ จนกว่าจะมีผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถ และมีความพร้อมในการมีพิสูจน์ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับในทางการเมืองต่อสายตาของผู้ชายและคนเฒ่าคนแก่